

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»**

**4η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027**

Ρέθυμνο, 4 Ιουλίου 2025

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύγκλιση Επιτροπής Παρακολούθησης - Ημερήσια Διάταξη

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027, η οποία συγκροτήθηκε με την αριθμ. 4029/2.9.2022 (ΦΕΚ 4870/Β/15.9.2022) Απόφαση του Περιφερειάρχη Κρήτης και τροποποιήθηκε με τις αριθμ. 2341/10-05-2022 (ΦΕΚ 3297/Β/18.5.2023), 2057/24-04-2024 (ΦΕΚ 2635/Β/02.05.2024 και 2361/26-05-2025 (ΦΕΚ 2673/Β/29-05-2025) Αποφάσεις, **συνήλθε στην 4η Συνεδρίασή της, στις 4 Ιουλίου 2025, στο Ρέθυμνο Κρήτης, μετά την αριθμ. 2252/20-05-2025 πρόσκληση του Προέδρου της, κ. Σταύρου Αρναουτάκη, Περιφερειάρχη Κρήτης.**

Στην 4η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027 **παρέστησαν 31 μέλη με δικαίωμα ψήφου (25 Δια ζώσης, 6 Διαδικτυακά) επί συνόλου 48 μελών και 11 μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου (επισυνάπτεται κατάλογος συμμετεχόντων).**

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία, και μετά από πρόταση του Προέδρου της Επ. Πα. εγκρίθηκε από τα μέλη η **Ημερήσια Διάταξη** ως ακολούθως:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης
2. Έγκριση Πρακτικών 3ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης
3. Εισηγήση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης, Περιφερειάρχη Κρήτης
4. Εισηγήσεις εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Εθνικής Αρχής Συντονισμού

II. ΠΡΟΟΔΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027

1. Πορεία υλοποίησης του Προγράμματος «ΚΡΗΤΗ» 2021-2027
2. Ενημέρωση για τον προγραμματισμό των προσκλήσεων - Έγκριση της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής πράξεων
3. Ενημέρωση για θέματα Αξιολόγησης του Προγράμματος
4. Ενδιάμεση Επανεξέταση και υποβληθείσα Αναθεώρηση του Προγράμματος
5. Ενημέρωση για την πρόοδο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων

6. Ενημέρωση για τα έργα στρατηγικής σημασίας
7. Ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης της Στρατηγικής για την Πληροφόρηση και την Επικοινωνία του Προγράμματος
8. Συζήτηση

III. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ

1. Παρεμβάσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και της ΕΥ Αρχής Πιστοποίησης επί οριζόντιων θεμάτων
 - Ενημέρωση για την πρόταση τροποποίησης των κανονισμών
 - Ενεργοποίηση Προγραμμάτων 2021-2027
 - Συνέργειες - Συμπληρωματικότητες με το ΤΑΑ
 - Ενημέρωση για τους Αναγκαίους Όρους, το Ενιαίο Σύστημα Δεικτών και παρουσίαση της νέας πλατφόρμας των Δεικτών
 - Αιτήσεις Πληρωμής / Απορρόφηση Ενωσιακής Συνδρομής
2. Παρεμβάσεις των Υπουργείων/Επιτελικών Δομών/Εθνικών Αρχών και της ΕΥΣΕΚΤ σε θέματα πολιτικής, καθώς και σε λοιπά ειδικά θέματα
3. Άλλα θέματα

IV. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Παρακολούθησης μετά από την παρουσίαση των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης και τη συζήτηση που ακολούθησε, κατέληξε στα παρακάτω συμπεράσματα:

➤ Έγκριση Πρακτικών 3ης Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης

Η Επιτροπή Παρακολούθησης ενέκρινε ομόφωνα τα Πρακτικά της 3ης Συνεδρίασής της.

Ακολούθησε η εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης και χαιρετισμοί από τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων ΕΣΠΑ.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης, κ. Σταύρος Αρναουτάκης, Περιφερειάρχης Κρήτης τόνισε την ανάγκη διατήρησης του πυρήνα της Πολιτικής Συνοχής ως βασικό αναπτυξιακό εργαλείο της Ε.Ε. Κατά την εναρκτήρια ομιλία του, ο Σταύρος Αρναουτάκης εξέφρασε ευθέως την ανησυχία του για τις συζητήσεις που εξελίσσονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αφορούν τη μελλοντική αρχιτεκτονική της Πολιτικής Συνοχής στην προγραμματική περίοδο μετά το 2027, κάνοντας λόγο για προτάσεις που οδηγούν σε συρρίκνωση των διαθέσιμων πόρων και συγχώνευση των χρηματοδοτικών εργαλείων, με αρνητικές συνέπειες για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες.

«Η σκέψη για ενοποίηση των Ταμείων και μείωση της χρηματοδότησης προς τις Περιφέρειες αποτελεί επικίνδυνη οπισθοδρόμηση για την ευρωπαϊκή περιφερειακή ανάπτυξη. Θα ήταν εγκληματικό να αποδυναμωθεί ο ρόλος της Πολιτικής Συνοχής, ενός θεμελιώδους εργαλείου που στηρίζει την ανάπτυξη, τη συνοχή και τη δικαιοσύνη στον ευρωπαϊκό χώρο», υπογράμμισε ο Περιφερειάρχης Κρήτης.

Ο Σταύρος Αρναουτάκης, εκπροσωπώντας και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΝΠΕ, δήλωσε κατά τη συνεδρίαση πως όλες οι Περιφέρειες της χώρας είναι ενωμένες απέναντι σε αυτές τις προτάσεις, και στέκονται στο πλευρό των δεκατεσσάρων κρατών-μελών που ήδη έχουν εκφράσει αντίθεση στις συγκεκριμένες κατευθύνσεις.

Ο Περιφερειάρχης Κρήτης κάλεσε τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τους κοινωνικούς εταίρους σε συντονισμένη στάση διεκδίκησης, ώστε να διασφαλιστεί ότι η νέα περίοδος 2028-2034 θα έχει ισχυρή Περιφερειακή Πολιτική και ισόρροπη χρηματοδοτική κατανομή.

Τελειώνοντας ο Περιφερειάρχης Κρήτης, επεσήμανε το πρόβλημα που δημιουργεί στη χρηματοδότηση των έργων, η συμπερίληψη των μη επιλέξιμων δαπανών δράσεων του ΕΚΤ+, στο περιορισμένο όριο του συγχρηματοδοτούμενου ΠΔΕ της Περιφέρειας Κρήτης και κάλεσε το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών να λάβει σχετική πρόνοια για την αντιμετώπιση του θέματος αυτού.

➤ **Παρουσίαση της πορείας υλοποίησης του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027 – Εξειδίκευση νέων Δράσεων**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» ενημέρωσε την Επιτροπή Παρακολούθησης για την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος. Αναφέρθηκε στα βασικά στοιχεία ενεργοποίησής του, δίνοντας έμφαση στις εξειδικεύσεις, στις προσκλήσεις που έχουν δημοσιοποιηθεί, στις Εντάξεις, στις Νομικές Δεσμεύσεις και στις Δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί. Επίσης η Επιτροπή Παρακολούθησης ενημερώθηκε για την πρόβλεψη της προόδου υλοποίησης του Προγράμματος έως το τέλος του έτους.

➤ **Παρουσίαση του προγραμματισμού των προσκλήσεων - Έγκριση της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής πράξεων**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» παρουσίασε αναλυτικά στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης τον προγραμματισμό των προσκλήσεων που προτίθεται να εκδώσει έως 31 Δεκεμβρίου 2025. Ο πίνακας των προσκλήσεων δύναται να τροποποιείται τρεις φορές το έτος, εγκρίνεται από τον Περιφερειάρχη Κρήτης και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ.

Επιπλέον, εισηγήθηκε αναλυτικά στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την έγκριση της μεθοδολογίας και των κριτηρίων επιλογής των πράξεων, για τις παρακάτω δράσεις οι οποίες εξειδικεύονται και για τις οποίες πρόκειται να εκδοθούν προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος σύμφωνα με τον προγραμματισμό των προσκλήσεων, ο οποίος παρουσιάστηκε.

Οι δράσεις που εξειδικεύονται και για τις οποίες εισηγείται τα κριτήρια αξιολόγησης για έγκριση από την Επιτροπή είναι:

- Δράση 1.3.1.1 – Ενίσχυση εξωστρέφειας επιχειρήσεων της Περιφέρειας Κρήτης, μέσω δράσεων προβολής και δικτύωσης – ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ
- Δράση 4.2.4.2 - Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων γ'/βάθμιας εκπαίδευσης στη Περιφέρεια Κρήτης (νέες πράξεις)
- Δράση 4.5.4 – Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κοινωνικών υποδομών της Περιφέρειας Κρήτης
- Δράση 4.9.2 - Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας, για υπηκόους τρίτων χωρών στην Περιφέρεια Κρήτης
- Δράση 4.12.2 - Ολοκληρωμένα Σχέδια Τοπικών Δράσεων για την προστασία των παιδιών και για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας στην Περιφέρεια Κρήτης (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)

Η εξειδίκευση των δράσεων αυτών εγκρίνεται από τον Περιφερειάρχη Κρήτης.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης, αφού ενημερώθηκε για την εξειδίκευση των νέων δράσεων του προγράμματος, ενέκρινε τη μεθοδολογία και τα κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία επισυνάπτονται στο συνημμένο Παράρτημα Ι και εξουσιοδότησε την ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» για πιθανές ήσσονος σημασίας προσαρμογές ως αποτέλεσμα παρατηρήσεων - υποδείξεων των υπηρεσιών της ΕΕ ή / και των αρμόδιων Εθνικών Αρχών.

➤ **Παρουσίαση της προόδου Αξιολογήσεων του Προγράμματος**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΚΡΗΤΗ 2014–2020, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη και η οποία συνιστά την 1η αξιολόγηση του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027.

➤ **Παρουσίαση της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης και της υποβληθείσας Αναθεώρησης του Προγράμματος**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την Ενδιάμεση Επανεξέταση και την υποβληθείσα 1^η Αναθεώρηση του Προγράμματος.

➤ **Παρουσίαση της προόδου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την πρόοδο ενεργοποίησης και εφαρμογής των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ΟΧΕ και ΟΧΕ-ΒΑΑ.

➤ **Παρουσίαση των έργων Στρατηγικής Σημασίας**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την επικαιροποίηση του καταλόγου (όπως αυτός αποτυπώθηκε στην 1^η αναθεώρηση του προγράμματος) των έργων Στρατηγικής Σημασίας και την πρόοδο υλοποίησής τους.

➤ **Παρουσίαση της προόδου υλοποίησης της Στρατηγικής για την Πληροφόρηση και την Επικοινωνία**

Η Ε.Υ.Δ. Προγράμματος «Κρήτη» ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την πρόοδο υλοποίησης της Στρατηγικής για την Πληροφόρηση και την Επικοινωνία του Προγράμματος. Επισημάνθηκε ο σημαντικός ρόλος των δικαιούχων στην προβολή/δημοσιότητα των έργων ΕΣΠΑ.

➤ **Συζήτηση – Παρεμβάσεις Συμμετεχόντων**

Ακολούθησαν παρεμβάσεις και συζήτηση επί των ανωτέρω παρουσιάσεων από τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, από εκπροσώπους εθνικών και τοπικών αρχών, καθώς και από τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ειδικότερα επισημάνθηκαν τα ακόλουθα:

- Οι εκπρόσωποι της Ε.Ε. συνεχάρησαν για την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος της περιόδου 2014-2020, καθώς και για την υλοποίηση του νέου Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027. Επιπλέον παρότρυναν όλους τους φορείς για την επιτάχυνση των διαδικασιών

υλοποίησης και την ενεργοποίηση νέων έργων ΕΤΠΑ προκειμένου να μην υπάρξει το 2026 πρόβλημα στην εφαρμογή του κανόνα N+3.

- Ο σημαντικός ρόλος που έχει διαδραματίσει η πολιτική συνοχής στην ανάπτυξη των Περιφερειών και ως εκ τούτου η ανάγκη να συνεχιστεί και μετά το 2027 ως μια από τις βασικές ευρωπαϊκές πολιτικές διατηρώντας το ρόλο των Περιφερειών στην αποκεντρωμένη διαχείριση των πόρων.
- Η ανάγκη εξασφάλισης των απαιτούμενων πιστώσεων για την ομαλή χρηματοδότηση των έργων ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+.
- Η ανάγκη ενίσχυσης των πόρων που προορίζονται για την αντιμετώπιση των δράσεων πολιτικής προστασίας (αντιπλημμυρικά, σχέδια διαχείρισης καταστροφών, φράγματα ανάσχεσης, κλπ).

➤ **Παρεμβάσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και της ΕΥ Αρχής Πιστοποίησης επί οριζόντιων θεμάτων**

Ενημέρωση από εκπρόσωπο της ΕΑΣ / ΕΥΣΣΑΕ για τα ακόλουθα:

- Ενημέρωση για την πρόταση τροποποίησης των κανονισμών
- Ενεργοποίηση Προγραμμάτων 2021-2027
- Συνέργειες - Συμπληρωματικότητες με το ΤΑΑ
- Ενημέρωση για τους Αναγκαίους Όρους, το Ενιαίο Σύστημα Δεικτών και παρουσίαση της νέας πλατφόρμας των Δεικτών

Ενημέρωση από εκπρόσωπο την Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πιστοποίησης για τις Αιτήσεις Πληρωμής / Απορρόφησης Ενωσιακής Συνδρομής.

➤ **Παρεμβάσεις των Υπουργείων/Επιτελικών Δομών/Εθνικών Αρχών και της ΕΥΣΕΚΤ σε θέματα πολιτικής, καθώς και σε λοιπά ειδικά θέματα**

Η προϊσταμένη της ΕΥΣΕΚΤ παρουσίασε συνολικά στοιχεία της υλοποίησης του ΕΚΤ+ και αναφέρθηκε στις μεθόδους απλοποίησης : “Επιλογές απλοποιημένου κόστους” και “Αποζημίωση που δεν συνδέεται με δαπάνες”. Επίσης ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την εξέλιξη σε θέματα ενεργοποίησης και υλοποίησης δράσεων του ΕΚΤ+.

Η παρούσα Απόφαση συντάχθηκε, διαβάστηκε στα Μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης και υπογράφηκε από τον Πρόεδρο της.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ» 2021 - 2027**

**ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΡΝΑΟΥΤΑΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**

Συνημμένα:

- Κατάλογος συμμετεχόντων μελών Επ. Παρ.
Παρόντα Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης
Με δικαίωμα Ψήφου : **31 μέλη**
Χωρίς δικαίωμα Ψήφου : **11 μέλη**
- Παράρτημα Ι – Μεθοδολογία και Κριτήρια επιλογής δράσεων

Κατάλογος συμμετεχόντων μελών Επ. Παρ.

Παρόντα Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης

Με δικαίωμα Ψήφου : 31 μέλη

Χωρίς δικαίωμα Ψήφου : 11 μέλη

A. ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΜΕ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΨΗΦΟΥ

1	Πρόεδρος Επιτροπής Παρακολούθησης	Αρναουτάκης Σταύρος
2	Εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας ΕΣΠΑ	Βουμβουράκη Ευαγγελία
	Γενική Διευθύντρια Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης ΕΣΠΑ	Γεωργοπούλου Ζωή
3	Προϊσταμένη ΕΥΔ Προγράμματος "Κρήτη"	Κασωτάκη Μαρία
	Αν. Προϊστάμενος Μονάδας Β2' ΕΥΔ Προγράμματος "Κρήτη"	Σπηλιωτάκης Ιωάννης
4	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΕΥΣΠΕΠ)	Προβατά Σταματία
5	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ)	Οικονόμου Ράνια
6	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων	Λιάκου Βασιλική
7	Εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας	Γυπάκης Αντώνιος
8	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της ΜΟΔ ΑΕ	Ζαχόπουλος Βασίλης
9	Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Κουτρά Δήμητρα
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Μωραϊτου Ειρήνη
10	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων	Παπασακελλαρίου Άγγελος
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων	Τσότρας Μιχάλης
11	Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Πολιτισμού	Μυλωνάς Ιωάννης
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού	Ζώρη Όλγα
12	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας	Στουπή Στέλλα
13	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας "Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης"	Κοκκίνη Γεωργία
14	Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών	Οικονόμου Μαρία
15	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	Αλεξανδροπούλου Αναστασία
16	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας	Κουτσούμπα Μαίρη
17	Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)	Μαρινάκης Γεώργιος

18	Εκπρόσωπος της Περιφερειακής Επιτροπής Αναπτυξιακού Σχεδιασμού (ΠΕΑΣ) της Περιφέρειας Κρήτης	Λιονή Μαρία
19	Εκπρόσωπος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)	Χαροκόπου Αικατερίνη
20	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΜΕΑ)	Γερόνυμος Χαραλάμπος
21	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων (ΚΕΕ)	Παπαδογιάννης Θωμάς
22	Εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ)	Χωραφάς Μιχαήλ
23	Εκπρόσωπος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου (ΓΕΩΤΕΕ)	Δασκαλάκη Άννα
24	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος του Συνδέσμου Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος (ΣΕΠΕ)	Τζωρτζακάκης Αλέξανδρος
25	Εκπρόσωπος της Ένωσης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ΚΡΗΤΗΣ «Cretan S.C.ENT.»	Παπαδάκης Κωνσταντίνος
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας	Κανάκης Στυλιανός
26	Εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Οργανώσεων	Μίχαλος Δημήτριος
27	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης (ΕΦΕΠΑΕ)	Φραγκάκης Αριστείδης
28	Εκπρόσωπος του φορέα ΟΧΕ - ΒΑΑ Δήμου Ηρακλείου	Τσατσάκης Αναστάσιος
29	Εκπρόσωπος του φορέα ΟΧΕ - ΒΑΑ Δήμου Ρεθύμνου	Μαλάς Άγγελος
30	Εκπρόσωπος του φορέα ΟΧΕ - ΒΑΑ Δήμου Χανίων	Καλογριδάκης Μιχαήλ
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος του φορέα ΟΧΕ - ΒΑΑ Δήμου Χανίων	Πολυχρονάκη Σεβαστή
31	Εκπρόσωπος του φορέα ΟΧΕ "Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον & Πολιτισμός"	Δασκαλάκη Χρυσή
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος του φορέα ΟΧΕ "Εμβληματικών Διαδρομών Κρήτης / Περιβάλλον & Πολιτισμός"	Κοκοσάλης Ανδρέας

Β. ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΨΗΦΟΥ

1	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ)	Πετράκης Ιωάννης
2	Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - DG REGIO	Κουσκούνη Αναστασία
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - DG REGIO	Μπανάβα Ελένη
3	Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - DG EMPL	Γαλαίου Κυριακή
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - DG EMPL	Barbara Kauffmann
4	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού του Σχεδιασμού της Αξιολόγησης και της Εφαρμογής (ΕΥΣΣΑΕ)	Δημητρέλος Ιωάννης
5	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ)	Ανεστοπούλου Μαρία
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ)	Αρχάβλη Μαρία
6	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων και Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)	Στουραϊτης Ευάγγελος
	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων και Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)	Ζαραλίδου Δομνίκη
7	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων»	Τρουλάκης Δημήτριος

8	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ (ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ)	Τζουμάκα Ευαγγελία
9	Εκπρόσωπος της Μονάδας Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ)	Έγκε Μίτσα
10	Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των προγραμμάτων INTERREG 2021-2027	Θεμελή Αικατερίνη
11	Αναπληρωτής Εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας "Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας"	Λιάκου Σοφία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΡΗΤΗ»

Μεθοδολογία Αξιολόγησης και Κριτήρια Επιλογής Πράξεων

Ιούλιος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
Μεθοδολογία αξιολόγησης	15
Επιλογή μεθοδολογίας αξιολόγησης	16
Στάδια επιλογής πράξεων	17
Κριτήρια επιλογής πράξεων	18
ΣΤΑΔΙΟ Α΄: Έλεγχος πληρότητας πρότασης	18
ΣΤΑΔΙΟ Β΄: Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων	19
Προσαρμογή κριτηρίων και προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησής	21
Μεθοδολογία και κριτήρια επιλογής πράξεων των Δράσεων	22

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι αρμοδιότητες των Διαχειριστικών Αρχών (ΔΑ) όσον αφορά στην επιλογή και έγκριση πράξεων προβλέπονται στον καν. (ΕΕ) 2021/1060.

Σύμφωνα με το **άρθρο 73** - «**Επιλογή πράξεων από τη διαχειριστική αρχή**» του καν. **2021/1060** η ΔΑ καταρτίζει και εφαρμόζει κριτήρια και διαδικασίες που δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι διαφανή, εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα σε άτομα με αναπηρία και σε εμποδιζόμενα άτομα, διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων και λαμβάνουν υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και την ενωσιακή πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 11 και την παρ. 1 του άρθρου 191 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο του κανονισμού, για την επιλογή των πράξεων η ΔΑ:

α) εξασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις συμμορφώνονται με το πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένης της συνέπειάς τους με τις σχετικές στρατηγικές στις οποίες βασίζεται το πρόγραμμα, και ότι συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των ειδικών στόχων του προγράμματος·

β) διασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ενός αναγκαίου πρόσφορου όρου, συνάδουν με τις αντίστοιχες στρατηγικές και έγγραφα προγραμματισμού που έχουν καθοριστεί με στόχο την πλήρωση του εν λόγω αναγκαίου πρόσφορου όρου·

γ) διασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις αντιπροσωπεύουν τη βέλτιστη σχέση μεταξύ του ποσού της στήριξης, των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται και της επίτευξης των στόχων·

δ) επαληθεύει ότι ο δικαιούχος διαθέτει τους απαραίτητους χρηματοδοτικούς πόρους και μηχανισμούς για να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης για πράξεις που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε υποδομές ή παραγωγικές επενδύσεις, ώστε να διασφαλίσει την οικονομική τους βιωσιμότητα·

ε) διασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου υπόκεινται σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή σε διαδικασία ελέγχου και ότι έχει ληφθεί δεόντως υπόψη η αξιολόγηση εναλλακτικών λύσεων, βάσει των απαιτήσεων της εν λόγω οδηγίας·

στ) επαληθεύει ότι όταν οι πράξεις έχουν ξεκινήσει πριν από την υποβολή αίτησης για χρηματοδότηση στη διαχειριστική αρχή, τηρείται το εφαρμοστέο δίκαιο·

ζ) διασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου Ταμείου και ότι εντάσσονται σε έναν τύπο παρέμβασης·

η) διασφαλίζει ότι οι πράξεις δεν περιλαμβάνουν δραστηριότητες οι οποίες αποτελούσαν τμήμα πράξης που υπόκειται σε μετεγκατάσταση σύμφωνα με το άρθρο 66 ή οι οποίες θα συνιστούσαν μεταφορά παραγωγικής δραστηριότητας σύμφωνα με το άρθρο 65 παράγραφος 1 στοιχείο α)·

θ) διασφαλίζει ότι οι επιλεγείσες πράξεις δεν επηρεάζονται άμεσα από αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής όσον αφορά παράβαση δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ η οποία θέτει σε κίνδυνο τη νομιμότητα και την κανονικότητα των δαπανών ή την επιτέλεση των πράξεων·

ι) διασφαλίζει την ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας των επενδύσεων σε υποδομές που έχουν αναμενόμενη διάρκεια ζωής τουλάχιστον 5 ετών..

Επίσης με το **άρθρο 63** του καν. **2021/1060** ρυθμίζονται θέματα επιλεξιμότητας των δαπανών και συγκεκριμένα στην παρ. 6 προβλέπεται ότι οι πράξεις δεν επιλέγονται για στήριξη από τα Ταμεία σε περίπτωση που έχουν ολοκληρώσει το φυσικό αντικείμενό τους ή υλοποιηθεί πλήρως πριν να υποβληθεί η πρόταση από το δικαιούχο (αίτηση χρηματοδότησης) βάσει του Προγράμματος,

ανεξαρτήτως του αν έχουν εκτελεστεί όλες οι σχετικές πληρωμές, με την επιφύλαξη της περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 20 του κανονισμού για πράξεις που ανταποκρίνονται σε έκτακτες περιστάσεις.

Επίσης, στην **παρ. 9** του ίδιου άρθρου του κανονισμού ορίζεται ότι μια πράξη μπορεί να λαμβάνει στήριξη από ένα ή περισσότερα Ταμεία ή από ένα ή περισσότερα Προγράμματα και από άλλα μέσα της Ένωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, οι δαπάνες που δηλώνονται σε μια αίτηση πληρωμής για ένα από τα Ταμεία δεν δηλώνονται για κανένα από τα παρακάτω:

- στήριξη από άλλο Ταμείο ή μέσο της Ένωσης
- στήριξη από το ίδιο Ταμείο στο πλαίσιο άλλου Προγράμματος.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 40 του ίδιου Κανονισμού, η Επιτροπή Παρακολούθησης εγκρίνει τη μεθοδολογία και τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την επιλογή των πράξεων, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σχετικών αλλαγών.

Οι απαιτήσεις του καν. (ΕΕ) 2021/1060 έχουν ενσωματωθεί στον **Ν. 4914/2022 (ΦΕΚ 61/Α/2022)** και συγκεκριμένα στο **άρθρο 35 «Εξειδίκευση Προγράμματος», στο άρθρο 36 «Ένταξη πράξεων στα Προγράμματα», στο άρθρο 40 «Θέματα επιλεξιμότητας δαπανών στα Προγράμματα» και στο άρθρο 51 «Σύγκρουση συμφερόντων»,** όπου ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν στην επιλογή και έγκριση των πράξεων.

Σημειώνεται ότι:

✓ Κατά την αξιολόγηση των προτάσεων, η ΔΑ λαμβάνει υπόψη το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την τήρηση των αρχών και των δικαιωμάτων του.

Τα σχετικά θεμελιώδη δικαιώματα που εξετάζονται είναι τα ακόλουθα: 8 Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, 16 Επιχειρηματική ελευθερία, 21 Απαγόρευση διακρίσεων, 23 Ισότητα ανδρών και γυναικών, 26 Ένταξη ατόμων με αναπηρίες, 37 Προστασία του περιβάλλοντος, 41 Χρηστή διοίκηση, 42 Πρόσβαση στα έγγραφα και ανάλογα τις προς αξιολόγηση προτάσεων και: 16 Επιχειρηματική ελευθερία, 17 Ιδιοκτησία, 33 Οικογενειακή και επαγγελματική ζωή, 36 Πρόσβαση στις υπηρεσίες οικονομικού ενδιαφέροντος, 38 Προστασία του καταναλωτή. Εφόσον, η ΔΑ έχει υπόνοια/ένδειξη μη συμμόρφωσης σε αρχή ή δικαίωμα του Χάρτη ανατρέχει σε «Υποστηρικτική Λίστα κατά την αξιολόγηση, και επαλήθευση των πράξεων βάσει του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων», η οποία δίνει κατευθυντήριες οδηγίες ως προς την τήρηση των αρχών και των δικαιωμάτων του Χάρτη, προκειμένου η ΔΑ να διαπιστώσει ως προς ποιο δικαίωμα δεν υπάρχει συμμόρφωση. Η ΔΑ λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για τη βελτίωση της πρότασης. Στην περίπτωση που η πρόταση δεν μπορεί να βελτιωθεί η ΔΑ απορρίπτει την πρόταση.

Στο πλαίσιο αυτό η ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» λαμβάνοντας υπόψη και τις **«Οδηγίες για την Αξιολόγηση προτάσεων (πλην κρατικών ενισχύσεων) που συγχρηματοδοτούνται από τα Προγράμματα που υποστηρίζονται από τα Ταμεία ΕΤΠΑ (στόχος «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη»), ΕΚΤ+, ΤΣ, ΤΔΜ και ΕΤΘΑΥ» (ΕΥΘΥ)** διαμόρφωσε την μεθοδολογία αξιολόγησης και τα κριτήρια επιλογής που θα εφαρμοσθούν κατά την διαδικασία αξιολόγησης των πράξεων που θα υποβληθούν **στο πλαίσιο των δράσεων που εξειδικεύονται στο Έγγραφο Εξειδίκευσης του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027.**

Μεθοδολογία αξιολόγησης

Βασικό στάδιο της διαδικασίας είναι η *αξιολόγηση* των προτάσεων που υποβάλλουν οι δυνητικοί δικαιούχοι, κατόπιν πρόσκλησης που εκδίδει η ΔΑ. Η επιλογή της μεθοδολογίας αξιολόγησης, η προσαρμογή (προσθήκη, εξειδίκευση) των προτεινόμενων, στις παρούσες οδηγίες, κριτηρίων επιλογής πράξεων καθώς και η βαρύτητα και η βαθμολόγηση αυτών, που θα γίνει από τη ΔΑ, διαφοροποιείται / προσαρμόζεται ανάλογα με τις δράσεις και τους ειδικότερους στόχους των προσκλήσεων.

Η μεθοδολογία και τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την επιλογή των πράξεων εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Σε κάθε περίπτωση η μεθοδολογία αξιολόγησης και τα κριτήρια επιλογής πράξεων θα πρέπει να είναι διαφανή και σαφώς περιγεγραμμένα και να συνοδεύουν την πρόσκληση υποβολής προτάσεων, ώστε να είναι εκ των προτέρων γνωστοί οι όροι και οι προϋποθέσεις αξιολόγησης των προτάσεων.

Τα εγκεκριμένα κριτήρια δεν μπορούν να τροποποιούνται κατά τη διαδικασία της επιλογής των πράξεων στο πλαίσιο της ίδιας πρόσκλησης.

Οι βασικές μεθοδολογίες αξιολόγησης είναι:

- **Άμεση Αξιολόγηση.**

Εφόσον επιλεγεί η άμεση αξιολόγηση, στην πρόσκληση ορίζεται η αρχική καθώς και η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων. Κάθε πρόταση που υποβάλλεται αξιολογείται άμεσα χωρίς να απαιτείται να παρέλθει η προθεσμία υποβολής. Εφόσον η πρόταση ικανοποιεί τα κριτήρια που ορίζονται στην πρόσκληση προωθείται για ένταξη στο Πρόγραμμα. Η αξιολόγηση των υποβαλλομένων προτάσεων συνεχίζεται, με τη σειρά της ημερομηνίας και ώρας της ηλεκτρονικής υποβολής τους στο ΟΠΣ, μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της πρόσκλησης ή αξιολογηθεί ο συνολικός αριθμός των προτάσεων. Στην περίπτωση εξάντλησης του διαθέσιμου προϋπολογισμού, η ΔΑ ενημερώνει τους δυνητικούς δικαιούχους μέσω του ιστότοπου του Προγράμματος.

- **Συγκριτική Αξιολόγηση.**

Στη συγκριτική αξιολόγηση ορίζεται στην πρόσκληση η αρχική καθώς και η καταληκτική ημερομηνία μέχρι την οποία πρέπει να υποβληθούν οι προτάσεις των δυνητικών δικαιούχων. Η έναρξη της αξιολόγησης των προτάσεων ξεκινά μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των προτάσεων. Από τα κριτήρια τα οποία βαθμολογούνται προκύπτει η συνολική βαθμολογία της κάθε πρότασης, βάσει της οποίας θα καθοριστεί η σειρά κατάταξης των προτάσεων. Οι προτάσεις που επιλέγονται για χρηματοδότηση (μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της πρόσκλησης) είναι εκείνες με τις υψηλότερες βαθμολογίες.

Επιλογή μεθοδολογίας αξιολόγησης

Για τη λήψη της απόφασης σχετικά με τη μεθοδολογία αξιολόγησης που θα επιλεγεί, η ΔΑ τεκμηριώνει την καταλληλότητα της επιλεγείσας μεθοδολογίας και εισηγείται σχετικά στην Επιτροπή Παρακολούθησης.

Κατά κανόνα η **άμεση αξιολόγηση** είναι ταχύτερη κατά τη διεκπεραίωσή της και επιτρέπει στους δυνητικούς δικαιούχους που διαθέτουν ετοιμότητα υποβολής προτάσεων (και πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις της πρόσκλησης) να χρηματοδοτηθούν χωρίς σημαντικές καθυστερήσεις, αφού κάθε πρόταση αξιολογείται με τη σειρά υποβολής της.

Η **συγκριτική αξιολόγηση**, παρά το γεγονός ότι κατά κανόνα είναι περισσότερο χρονοβόρα διαδικασία, καθώς προϋποθέτει να έχει υποβληθεί το σύνολο των προτάσεων για να αρχίσει η αξιολόγησή τους, πλεονεκτεί στην τεκμηρίωση της επιλογής των πλέον κατάλληλων πράξεων, αφού κάθε πρόταση συνοδεύεται από αναλυτική κλιμακούμενη βαθμολόγηση των κριτηρίων, βάσει της οποίας επιλέγονται τελικά οι προτάσεις με τη μεγαλύτερη συνολική βαθμολογία.

Για την επιλογή της καταλληλότερης μεθοδολογίας αξιολόγησης, ώστε να μεγιστοποιηθεί η συμβολή της χρηματοδότησης στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος, θα πρέπει να συνεκτιμώνται παράμετροι που συσχετίζονται με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά των δράσεων που συμπεριλαμβάνονται σε κάθε πρόσκληση.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- το πλήθος και οι αρμοδιότητες των δυνητικών δικαιούχων
Στην περίπτωση που η πρόσκληση απευθύνεται σε συγκεκριμένο δυνητικό δικαιούχο (π.χ. λόγω θεσμικής αποκλειστικής αρμοδιότητας) είναι προφανές ότι θα επιλεγεί η άμεση αξιολόγηση. Αντιθέτως, για προσκλήσεις που απευθύνονται σε πολλούς δυνητικούς δικαιούχους που διεκδικούν «ανταγωνιστικά» την χρηματοδότηση στο πλαίσιο της ίδιας πρόσκλησης κατά κανόνα επιλέγεται η συγκριτική αξιολόγηση.
- το φυσικό αντικείμενο των πράξεων
Η συγκριτική αξιολόγηση ενδείκνυται κατεξοχήν σε περιπτώσεις ομοειδών πράξεων με κοινά χαρακτηριστικά όσον αφορά το φυσικό τους αντικείμενο, για τις οποίες η σύγκριση είναι ευχερέστερη. Παράδειγμα σε κατηγορίες πράξεων όπως είναι τα ερευνητικά προγράμματα, η συγκριτική αξιολόγηση πλεονεκτεί έναντι της άμεσης. Η άμεση αξιολόγηση είναι προσφορότερη για πράξεις, η υλοποίηση των οποίων είναι επιβεβλημένη από ανελαστικές υποχρεώσεις της χώρας σε επίπεδο ΕΕ, και περιγράφονται με σαφήνεια στην πρόσκληση.
- το ύψος του διαθέσιμου προϋπολογισμού (συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη)
Εφόσον οι πόροι που θα διατεθούν μέσω της πρόσκλησης εκτιμάται ότι επαρκούν για τη χρηματοδότηση των προτάσεων που τελικά θα υποβληθούν (π.χ. πράξεις υποδομών όπου είναι γνωστές στη ΔΑ οι ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν) κατά κανόνα επιλέγεται η άμεση αξιολόγηση (εφόσον άλλοι παράγοντες δεν συνηγορούν για το αντίθετο). Αντίθετα, αν ο διαθέσιμος προϋπολογισμός δεν μπορεί να καλύψει το σύνολο των καταγεγραμμένων αναγκών, είναι σκόπιμη η επιλογή της συγκριτικής αξιολόγησης.
- Τμηματοποιημένα έργα (phased)
Για τα τμηματοποιημένα (phased) έργα επιλέγεται αποκλειστικά η άμεση αξιολόγηση.
- Έργα στρατηγικής σημασίας
Για τα έργα στρατηγικής σημασίας επιλέγεται αποκλειστικά η άμεση αξιολόγηση.

Είναι προφανές ότι όλες οι ανωτέρω παράμετροι πρέπει να συνεκτιμώνται συνδυαστικά κατά την επιλογή της μεθοδολογίας αξιολόγησης των προτάσεων.

Στάδια επιλογής πράξεων

Οι προτάσεις υποβάλλονται αποκλειστικά ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣ. Κατά την ηλεκτρονική υποβολή της πρότασης, γίνεται από το πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΣ) ένας **αρχικός έλεγχος συμβατότητας της πρότασης**, προκειμένου να επιτραπεί ή όχι η υποβολή της, με τον οποίο επιβεβαιώνεται ότι:

- Η ημερομηνία υποβολής της πρότασης είναι εντός της προθεσμίας που τίθεται στην πρόσκληση.
- Ο αιτούμενος προϋπολογισμός της πρότασης είναι εντός ορίων, εφόσον τίθενται στην πρόσκληση.
- Το τεχνικό δελτίο είναι πλήρως συμπληρωμένο.
- Η περίοδος υλοποίησης της προτεινόμενης προς συγχρηματοδότηση πράξης εμπίπτει εντός της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών, όπως αυτή ορίζεται στην πρόσκληση.
- Έχει συμπληρωθεί το πεδίο που αφορά στη μη ολοκλήρωση του φυσικού αντικείμενου της προτεινόμενης πράξης (σύμφωνα με την παρ. 6, άρθρο 63 του καν. 2021/1060) (πεδίο στην υπεύθυνη δήλωση που συνοδεύει το τεχνικό δελτίο πράξης).
- Έχει συμπληρωθεί το πεδίο που αφορά στη βεβαίωση του δικαιούχου ότι η προτεινόμενη πράξη δεν περιλαμβάνει δραστηριότητες οι οποίες αποτελούσαν τμήμα πράξης που υπόκειται σε μετεγκατάσταση (σύμφωνα με την παρ. 1, άρθρο 66 του καν. 2021/1060), ή οι οποίες θα συνιστούσαν μεταφορά παραγωγικής δραστηριότητας (σύμφωνα με το στοιχείο α), παρ. 1, άρθρο 65 του καν. 2021/1060) (πεδίο στην υπεύθυνη δήλωση που συνοδεύει το τεχνικό δελτίο πράξης).
- Έχει συμπληρωθεί το πεδίο που αφορά στη διασφάλιση της μη διπλής χρηματοδότησης της ίδιας δαπάνης από άλλο Ταμείο ή μέσω της Ένωσης ή από άλλο πρόγραμμα ευρωπαϊκό ή εθνικό, στο πλαίσιο της τρέχουσας ή προηγούμενης προγραμματικής περιόδου (σύμφωνα με την παρ. 9, του άρθρου 63 του καν. 2021/1060) (πεδίο στην υπεύθυνη δήλωση που συνοδεύει το τεχνικό δελτίο πράξης).

Στη συνέχεια και εφόσον έχουν διασφαλιστεί οι παραπάνω προϋποθέσεις, η αξιολόγηση των προς χρηματοδότηση πράξεων διενεργείται σε δύο στάδια:

ΣΤΑΔΙΟ Α΄: Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης.

ΣΤΑΔΙΟ Β΄: Αξιολόγηση των προτάσεων ανά κριτήριο / ομάδα κριτηρίων.

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από τα αρμόδια στελέχη της ΔΑ, ή από εξωτερικούς αξιολογητές με απόφαση της ΔΑ, για τους οποίους διασφαλίζεται ότι δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων.

Η αξιολόγηση των προτάσεων, στην περίπτωση της άμεσης αξιολόγησης, θα πρέπει να ολοκληρώνεται κατά κανόνα εντός **σαράντα (40) ημερών** από την ημερομηνία υποβολής στη ΔΑ της σχετικής πρότασης. Στην περίπτωση συγκριτικής αξιολόγησης, η αξιολόγηση των προτάσεων θα πρέπει να ολοκληρώνεται στις **ενενήντα (90) μέρες** μετά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των προτάσεων. Οι προθεσμίες αυτές είναι δυνατόν να προσαρμόζονται και να προσαυξάνονται σε ειδικές

περιπτώσεις όπως σύνθετων προτάσεων ή όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός προτάσεων που υποβάλλονται στο ίδιο χρονικό διάστημα ή καθυστερήσεις που δεν οφείλονται στη ΔΑ. Επίσης, το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράται στην προθεσμία που έχει η ΔΑ στη διάθεσή της για να ολοκληρώσει την αξιολόγηση.

Κριτήρια επιλογής πράξεων

ΣΤΑΔΙΟ Α΄: Έλεγχος πληρότητας πρότασης

Το Στάδιο Α΄ έχει στόχο να διασφαλίσει, ανεξάρτητα από τη μεθοδολογία της αξιολόγησης (συγκριτική ή άμεση), τις ελάχιστες προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κανονιστικό πλαίσιο και στην πρόσκληση, προκειμένου η πρόταση να προχωρήσει στο Στάδιο Β΄ της αξιολόγησης.

Κατά το Στάδιο Α΄ εξετάζεται η πληρότητα της πρότασης ως προς τα επιμέρους κριτήρια **όπως έχουν εγκριθεί από τις οικείες Επιτροπές Παρακολούθησης**. Ειδικότερα εξετάζεται:

- Εάν ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση εμπίπτει στις κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων που ορίζονται στην πρόσκληση.
- Εάν ο φορέας που υποβάλει την πρόταση έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης της πράξης. Ο έλεγχος γίνεται με βάση στοιχεία τεκμηρίωσης, όπως κανονιστικές αποφάσεις, καταστατικά φορέων κλπ που η ΔΑ αναζητάει από την καρτέλα του δικαιούχου στο ΟΠΣ. *[εξετάζεται είτε στο Α΄ στάδιο της αξιολόγησης, είτε στο Β΄ στάδιο].*
- Εάν ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης για πράξεις που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε υποδομές ή παραγωγικές επενδύσεις έχει τη σχετική αρμοδιότητα. Ο έλεγχος γίνεται με βάση στοιχεία τεκμηρίωσης, όπως κανονιστικές αποφάσεις, καταστατικά φορέων κ.λπ. που η ΔΑ αναζητάει από το ΟΠΣ. Εάν ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης δεν ταυτίζεται με το δικαιούχο της πράξης και τα στοιχεία αυτά δεν υπάρχουν στο ΟΠΣ, τότε υποβάλλονται συνημμένα κατά την υποβολή της πρότασης. *[εξετάζεται είτε στο Α΄ στάδιο της αξιολόγησης, είτε στο Β΄ στάδιο].*
- Η τυπική πληρότητα της υποβαλλόμενης πρότασης. Εξετάζεται αν, για την υποβολή της πρότασης, ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία και έχουν επισυναφθεί όλα τα συνοδευτικά έγγραφα (π.χ. μελέτες, διοικητικές πράξεις, τυποποιημένα έντυπα, κ.λπ.) σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη σχετική πρόσκληση.
- Εάν η πράξη εμπίπτει στο στόχο πολιτικής, στην προτεραιότητα, στους ειδικούς στόχους, στα πεδία παρέμβασης, καθώς και στους τύπους των δράσεων και στους όρους της εκάστοτε πρόσκλησης.
- Εάν υποβάλλονται αποφάσεις των αρμόδιων ή και συλλογικών οργάνων του δικαιούχου ή άλλων αρμόδιων οργάνων, όπου αυτό προβλέπεται από τη σχετική νομοθεσία.
- Στην περίπτωση πράξεων Τεχνικής Βοήθειας (ΤΒ), εάν η πράξη υποβάλλεται στο πλαίσιο εγκεκριμένου Προγράμματος ΤΒ.

Για τα παραπάνω κριτήρια του Σταδίου Α΄ η **θετική τους αξιολόγηση (ΝΑΙ)** αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ξεκινήσει το Στάδιο Β΄ της αξιολόγησης των προτάσεων. Διαφορετικά η πρόταση απορρίπτεται και ενημερώνεται σχετικά ο δυνητικός δικαιούχος.

ΣΤΑΔΙΟ Β΄: Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων

Κατά το Στάδιο Β΄ διενεργείται η αξιολόγηση των προτάσεων σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής πράξεων τα οποία διακρίνονται σε **τέσσερις βασικές ομάδες**. Ακολούθως, παρατίθενται ενδεικτικά στοιχεία που δύνανται να αξιολογηθούν για επιμέρους κριτήρια επιλογής πράξεων:

1^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Εμπλεκόμενοι φορείς και πληρότητα περιεχομένου της πρότασης

Κατά την εξέταση της εν λόγω ομάδας κριτηρίων αξιολογείται:

- Αρμοδιότητα του δικαιούχου να υλοποιήσει την πράξη.
[εξετάζεται είτε στο Α΄ στάδιο της αξιολόγησης, είτε στο Β΄ στάδιο].
- Αρμοδιότητα του φορέα λειτουργίας και συντήρησης.
[εξετάζεται είτε στο Α΄ στάδιο της αξιολόγησης, είτε στο Β΄ στάδιο].

[στην περίπτωση που η ΔΑ αποφασίσει να εξετάσει τα δύο παραπάνω κριτήρια στο Στάδιο Α΄, προσαρμόζει τον τίτλο της 1ης ομάδας κριτηρίων (διαγράφει το «εμπλεκόμενοι φορείς»)]

- Πληρότητα και σαφήνεια του φυσικού αντικείμενου της πράξης.
- Ρεαλιστικότητα του προϋπολογισμού.
- Ρεαλιστικότητα του χρονοδιαγράμματος.

Τα κριτήρια της 1ης Ομάδας μπορεί να είναι είτε Δυαδικά (ναι/όχι) ή Δυαδικά με αντιστοίχιση ποσοτικών τιμών ή Βαθμολογούμενα.

2η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Τήρηση θεσμικού πλαισίου και ενσωμάτωση οριζόντιων πολιτικών

Κατά την εξέταση της εν λόγω ομάδας κριτηρίων αξιολογείται:

- Τήρηση θεσμικού πλαισίου ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών.
- Τήρηση θεσμικού πλαισίου πλην δημοσίων συμβάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Συμβατότητα της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων.
- Αειφόρος ανάπτυξη.
- Ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας (εφαρμόζεται σε έργα υποδομής με αναμενόμενη διάρκεια ζωής τουλάχιστον 5 ετών).
- Προάσπιση και προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Αποτροπή κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
- Εξασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

Υπογραμμίζεται ότι δεν μπορεί να ενταχθεί πράξη η οποία συμβάλλει αρνητικά έστω και σε ένα από τα παραπάνω κριτήρια.

3^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Σκοπιμότητα πράξης

Προκειμένου να αξιολογηθεί η σκοπιμότητα μιας πράξης αυτή εξετάζεται ως προς τα παρακάτω κριτήρια:

- Αναγκαιότητα υλοποίησης της πράξης.
- Αποτελεσματικότητα.
- Αποδοτικότητα.
- Βιωσιμότητα, λειτουργικότητα, αξιοποίηση.
- Καινοτομία.

Τα κριτήρια της 3ης Ομάδας μπορεί να είναι είτε Δυαδικά (ναι/όχι) ή Δυαδικά με αντιστοίχιση ποσοτικών τιμών ή Βαθμολογούμενα.

4^η ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: Ωριμότητα πράξης

Τα κριτήρια αυτά μπορεί να καλύπτουν:

- Στάδιο εξέλιξης των απαιτούμενων ενεργειών ωρίμανσης της πράξης
- Βαθμός προόδου διοικητικών ή άλλων ενεργειών:

Τα κριτήρια της 4ης Ομάδας μπορεί να είναι είτε Δυαδικά (ναι/όχι) ή Δυαδικά με αντιστοίχιση ποσοτικών τιμών ή Βαθμολογούμενα.

Προσαρμογή κριτηρίων και προσδιορισμός τρόπου βαθμολόγησής

Για κάθε εξειδικευμένο κριτήριο, η ΕΥΔ Προγράμματος «Κρήτη» ορίζει τον τρόπο βαθμολόγησής του, δηλαδή τις τιμές που δύναται να λάβει το εν λόγω κριτήριο και τις καταστάσεις στις οποίες αντιστοιχούν οι εν λόγω τιμές. Είναι σκόπιμο – όπου είναι εφικτό – η ΔΑ αναλύει / εξειδικεύει τα επίπεδα με ποσοτικούς όρους.

Είναι προφανές πως ο βαθμός είναι αποτέλεσμα ουσιαστικής κρίσης κατά την αξιολόγηση και θα πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς για κάθε κατηγορία κριτηρίων στους πίνακες αξιολόγησης.

Η επιλογή **δυναμικής βαθμολόγησης σε όλα τα κριτήρια εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση των προσκλήσεων άμεσης αξιολόγησης**, γεγονός που λαμβάνεται υπόψη κατά την εξειδίκευση των κριτηρίων.

Στην περίπτωση των προσκλήσεων **συγκριτικής αξιολόγησης, δύο τουλάχιστον κατηγορίες κριτηρίων πρέπει να επιδέχονται βαθμολόγηση με πολλαπλές τιμές**, ώστε να προκύπτουν κατά το δυνατόν διαφορετικοί τελικοί βαθμοί ανά πρόταση και να αποφεύγεται η ισοβαθμία. Επιλέγεται ο κατάλληλος συνδυασμός τιμών και αριθμού κριτηρίων που επιδέχονται πολλαπλή τιμή ώστε με το πέρας της αξιολόγησης να προκύπτει επαρκής βαθμολογική διαφοροποίηση των προτάσεων στην τελική κατάταξη (αποφυγή μεγάλου αριθμού ισοβαθμιών). Παράλληλα υπάρχει στάθμιση των αποτελεσμάτων μεταξύ των ομάδων κριτηρίων, με την ομάδα «Σκοπιμότητα» να έχει τον μεγαλύτερο συντελεστή στάθμισης (τουλάχιστον 50%) .

Η διαδικασία αξιολόγησης εφαρμόζεται **διαδοχικά για τις επιμέρους κατηγορίες κριτηρίων** με τη σειρά που κρίνει η Δ.Α. Σε περίπτωση που πρόταση αποκλείεται σύμφωνα με το αποτέλεσμα αξιολόγησης μιας κατηγορίας κριτηρίων, η Δ.Α. **διακόπτει την αξιολόγηση**. Ωστόσο, μπορεί να προβεί στην αξιολόγηση και άλλων κατηγοριών κριτηρίων ώστε η αιτιολογημένη απόρριψη της πρότασης να περιλαμβάνει κρίση σε μεγαλύτερο εύρος της πρότασης. Μια τέτοια επιλογή μπορεί κατά περίπτωση να είναι χρήσιμη προκειμένου να υποδειχθούν στον δυνητικό τελικό δικαιούχο και άλλες ελλείψεις και αδυναμίες της πρότασής του για το ενδεχόμενο μελλοντικής επανυποβολής της.

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης καθώς και η τεκμηρίωση κάθε κριτηρίου καταγράφεται συμπληρώνοντας το Φύλλο Αξιολόγησης της Πράξης.

Μεθοδολογία και κριτήρια επιλογής πράξεων των Δράσεων

Στο πλαίσιο της προτεινόμενης μεθοδολογίας, όπως αυτή περιγράφεται παραπάνω και στη βάση της Εξειδίκευσης των Δράσεων του Προγράμματος «Κρήτη» 2021-2027, εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής πράξεων για τις παρακάτω δράσεις :

ΠΡΟΤΕΡΑΙ- ΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	Δράση	Διαδικασία Αξιολόγησης
ΕΤΠΑ			
1	RSO1.3	1.3.1.1 – Ενίσχυση εξωστρέφειας επιχειρήσεων της Περιφέρειας Κρήτης, μέσω δράσεων προβολής και δικτύωσης – ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ	Συγκριτική
4	RSO4.2	4.2.4.2 - Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων γ'/βάθμιας εκπαίδευσης στη Περιφέρεια Κρήτης (νέες πράξεις)	Άμεση
4	RSO4.5	4.5.4 – Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κοινωνικών υποδομών της Περιφέρειας Κρήτης	Συγκριτική
ΕΚΤ+			
5	ESO4.9	4.9.2 - Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας, για υπηκόους τρίτων χωρών στην Περιφέρεια Κρήτης	Συγκριτική
5	ESO4.12	4.12.2 - Ολοκληρωμένα Σχέδια Τοπικών Δράσεων για την προστασία των παιδιών και για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας στην Περιφέρεια Κρήτης (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)	Συγκριτική